

МІЖКУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ

Ця стаття представляє огляд міжкультурних досліджень, що вивчали академічні мотивації та порушення студентів різних країн. Багато досліджень академічної чесності було проведено протягом останніх десятиліть, але, на жаль, небагато що з них розглядали міжкультурні відмінності. Тим часом міжкультурні дослідження часто призводять до несподіваних висновків або спростовують традиційні погляди. Автор рекомендує провести міжкультурне вивчення студентської академічної мотивації і чесності в США та Україні.

Ключові слова: академічна порядність, академічна чесність, міжкультурне дослідження, мотивація.

Эта статья представляет обзор межкультурных исследований, которые изучали академические мотивации и нарушения студентов разных стран. Много исследований академической честности были проведены в течение последних десятилетий, но, к сожалению, не многие из них рассматривали межкультурные отличия. Между тем межкультурные исследования часто приводят к неожиданным выводам или опровергают традиционные взгляды. Автор рекомендует провести межкультурное изучение студенческой академической мотивации и честности в США и Украине.

Ключевые слова: академическая порядность, академическая честность, межкультурное исследование, мотивация.

This paper presents a review of cross-cultural studies that examined academic motivation and misconduct among students from different countries. A lot of academic honesty studies have been conducted during the last decades, but unfortunately not much of them have investigated cross-cultural differences. Meanwhile cross-cultural works often give us unexpected findings or deny traditional beliefs. Author recommends to conduct a cross-cultural study of student academic motivation and honesty in the US and Ukraine.

Key words: academic integrity, academic honesty, cross-cultural research, motivation.

Проблема. Процес глобалізації викликає все більші вимоги до взаємної адаптації представників різних культур. Невиявлені або невивчені відмінності в культурі або поведінці можуть призвести до непорозуміння або затягування процесу адаптації студентів, які навчаються за кордоном [10]. Тіж самі проблеми стосуються інтеграційних освітніх процесів, створення міжнародних освітніх мереж, використання кращих освітніх технологій інших країн.

Одним з найпроблемніших питань адаптації є поведінка, ставлення та мотивація студентів щодо академічної порядності. Зміна культурного оточення створює могутній виклик академічній порядності студента. Центр Академічної Освіти

(США) визначив академічну порядність (academic integrity) як обов'язкове дотримання за будь-яких умов п'яти фундаментальних цінностей: чесності, довіри, справедливості, поваги та відповідальності. Фундаментальною проблемою академічної порядності, як визначають дослідники, є академічна нечесність [3].

В Україні проблема академічної чесності практично не вивчалася, так саме, як не проводилися міжкультурні дослідження такої тематики. Це не дозволяє використати в Україні сучасні стратегії, які застосовують західні, у першу чергу, американські університети.

Хто вивчав проблему. В університетах США, Австралії, Великої Британії накопичений вели-

кий досвід вивчення проблеми академічної порядності студентів. Хоча існують сотні досліджень, присвячених цій проблемі, на жаль, відносно небагато серед них компоративних досліджень, які порівнюють поведінку, ставлення та мотивації студентів різних країн щодо списування та інших видів шахрайства.

Між тим, існуючі дослідження часто дають несподівані результати або спростовують традиційні погляди. Наприклад, досліджуючи нечесну поведінку і сприйняття студентів шести країн (Австралія, Коста-Ріка, колишні Східна та Західна Німеччина, США і Австрія) дослідники з'ясували, що студенти із Західної Німеччини виявили найслабкіше негативне ставлення до списування [13]. Австралійські студенти, навпаки, продемонстрували найсильніше несприйняття академічного шахрайства.

Дослідження студентів з США, Німеччини та Пуерто-Ріко [6], усупереч попередній роботі, дішли до висновку, що німецькі студенти зізнавалися у власному шахрайстві, індивідуальному або колективному рідше, ніж студенти інших країн. Автори також виявили, що студенти з Пуерто-Ріко мають найвищі стандарти академічної чесності, що діють у країні, хоча визнають, що списують значно частіше, ніж американські або німецькі студенти. Американські студенти найчастіше брали участь у «кооперативному списуванні», а німецькі студенти частіше за всіх не визнавали вдавання до плагіату як шахрайську поведінку.

Цікаві висновки зроблені в двох статтях, де розглядалися результати досліджень поведінки та ставлень студентів з бізнесу в США та Польщі [9]; США та Росії [8]. У першому дослідженні лише 9,7 %, а у другому 5,2 % американських студентів визнали, що надавати інформацію про складені іспити іншим студентам є шахрайством. У той же час серед польських та російських студентів цей відсоток складає відповідно 44,1 % та 49,1 %. При цьому як поляки, так і росіяне визнавали вищий рівень власного списування, ніж американці (84 % та 64 % проти 55 %).

Два схожих міжкультурних дослідження впливу особистих ставлень та цінностей студентів з Китаю і США [11] та з Гонг-Конгу і США [12] до академічної чесності показали, що серед американських студентів молодші, толерантніші, незалежніші, опортуністичніші, нерелігійні релятивістичні особи мають більшу схильність до списування. Чинниками, які визначають тенденцію до списування серед студентів з Азії є стать, релятивізм, опортуністична та біхевіористична орієнтація студента. Усупереч традиційним поглядам азіатські студенти виявились терпиміші, незалежніші і такі, що менш піддаються академічній нечесності, ніж американські студенти. Спільним для обох національних груп є те, що найсильніший взаємозв'язок виявлено між нечесністю та опортунізмом. Толерантність для американських і прагматизм для азіатських студентів зайняли

друге місце серед всіх чинників, які сприяють академічній нечесності. Ось чому автори запропонували застосувати для азіатських студентів стратегії, щоб протидіяти нечесності, засновані на розвитку ідеалізму всупереч прагматизму, наприклад курс етики.

Неочікувані висновки були представлені в дослідженні міжкультурних відмінностей і схожості американських і японських студентів [4]. Порівняно з американськими студентами, японські студенти визнали більші рівні списування і нейтралізації (самовиправдання), так само, як і більш пасивне ставлення, до інших студентів, що списували. Представники обох культур несподівано визначили соціальну ганьбу і побоювання покарання, як найменш ефективні стратегії боротьби з академічною нечесністю. При цьому, усупереч поширеній думці, японські студенти, які визнали власне шахрайство, висловили суттєво менше побоювання соціальної ганьби та покарання, ніж американські.

Brennal та Durovic [2] відхилили поширену анекдотичну думку про те, що студенти Конфуціанської Культурної Спадщини (ККС) з Китаю, Тайваню, Сінгапуру, Гонг Конгу обманюють частіше, ніж західно-орієнтовані студенти з цих країн. Автори заявляють, що конфуціанська традиція навчання більш схильється до глибинного вивчення замість поверхнісного. Це суперечить думці багатьох західних викладачів, що студенти з ККС – поверхнісні учні.

Як витікає з попереднього, більшість компаративних досліджень проводилася за участю студентів США. Це, у першу чергу, обумовлено тим, що американські університети мають найбільший у світі досвід досліджень та впровадження новітніх стратегій розвитку академічної порядності.

Завдання. Обґрунтувати необхідність проведення міжкультурних досліджень академічної чесності студентів України та США з метою використати досвід американських університетів та передові стратегії розвитку академічної порядності і врахувати при цьому українські особливості.

Особливості підходу. Щоб використати в Україні досвід США треба виявити, насамперед, схожість та відмінності в переконаннях студентів, поведінці, їхньому ставленні до академічної нечесності – списування та інших її проявів під час навчання в США і Україні.

Дуже важливо врахувати культурні відмінності. Те, що виглядає як відсутність академічної порядності може бути лише відсутністю знань про західні академічні правила. Наприклад, у східній культурі проголошення чужих ідей або речень і посилання на автора мають інше значення, ніж у західному світі [7].

East [5] наполягає на тому, що проблема лежить у культурній різниці. Вона порівнює культури двох типів: західну, або «культуру низького контексту» (Low Context Culture) та східну, або

«культуру високого контексту» (High Context Culture).

Спілкування представників культури низького контексту полягає в тому, що значно більше пояснюється через слова замість контексту. Культура низького контексту притаманна суспільствам розвинутого індивідуалізму, коли між суб'єктами існує значна психологічна дистанція, і саме тому інформація під час спілкування має бути максимально детальною. Це, у першу чергу, США, Канада, Австралія та більшість західноєвропейських країн.

Натомість, у спілкуванні представників культури високого контексту більшість змісту залишається невисловленим, і очікується, що він неявно розуміється. Культура високого контексту безпосередньо сама пояснює невисловлене, змушуючи представників інших культур втрачувати значну частку інформації, яка зрозуміла тільки для того, хто накопичив достатнього досвіду знаходження в цьому культурному оточенні. До країн з культурою високого контексту відносять більшість азіатських країн. Українців теж найчастіше відносять до представників культури високого контексту, принаймні порівнюючи з американцями [1].

Коли студент з країни культури високого контексту контактує з культурою низького контексту, йому потрібно значно більше інформації, щоб пристосувати оточення до власної культури, бо він інтуїтивно намагається відшукати прихований зміст навіть там, де його немає. Звичайні слова про недопустимість копіювання без посилань на автора, або що плагіат є різновид крадіжки для нього малоінформативні.

Ситуація ще більш ускладнюється тим, що «плагіат» є не дуже очевидним терміном. Сама ідея плагіату «зрослася» із західною культурою, і представники цієї культури добре розуміють, що саме цей термін визначає. Ще в середній школі вони вчать запобігати копіюванню чужих думок і визнавати цінність власних. Також вони довгий час тренуються посилатися на авторів. Для цього розроблені чіткі формалізовані процедури. Значна частина цього досвіду просто не доступна студентам інших культур. Зазвичай викладачі вважають це зрозумілим без пояснень і не намагаються роз'яснювати.

Для більш швидкої адаптації представників культури високого контексту найкращим засобом є не формальне роз'яснення алгоритмів запобігання шахрайства, а занурення в реальне середовище наукової діяльності. Ось чому замість пояснення як уникати плагіату, у [5] запропоновано залучити студента до культури академічного дослідження.

Є дві причини для проведення досліджень у США.

Унікальний обсяг інформації. Більш ніж 90 % посилань на Інтернет-сайти з питань академічної порядності вказують на університети та громад-

ські організації США (за результатами власного пошуку на www.google.com). Завдяки тривалому та широкомасштабному обговоренню проблеми, США мають надзвичайні ресурси з розвитку та впровадження академічної порядності.

Активне ставлення освітян до проблеми та готовність суспільства до широкої дискусії. Тема академічної нечесності привертає загальнонаціональну увагу у США. Популярні газети, як New York Times або Christian Science Monitor, обговорюють цю проблему. Тому у США створена доброзичлива атмосфера та підтримка проведень досліджень на тему академічної чесності.

Для того, щоб використати досвід американських університетів з розвитку академічної чесності, ресурси для її досліджень та застосувати сучасні західні стратегії забезпечення академічної порядності, необхідно провести попередні міжкультурні дослідження поведінки та мотивації студентів України та США. Щоб врахувати при цьому українські особливості, треба виявити, насамперед, схожість та відмінності в переконаннях студентів, поведінці, їхньому ставленні до академічної нечесності – списування та інших її проявів. Необхідно зібрати та узагальнити думки студентів стосовно мотивації до навчання, а також їхні сприйняття, бачення і реакції щодо проблем академічної нечесності.

Головні питання дослідження сформулюємо так:

1. Чи є відмінності між українськими та американськими студентами в їхніх рівнях академічної мотивації?
2. Чи є відмінності між українськими та американськими студентами в їхніх переконаннях, поведінці та ставленні щодо академічної нечесності?
3. Чи є відмінності між українськими та американськими студентами в залежності між академічною мотивацією та рівнем академічної нечесності?

Щоб задовольнити вимоги законів США, які суворо захищають права та свободи учасників дослідження, необхідно звести до мінімуму ризик порушення конфіденційності відповідей. Один з найкращих шляхів забезпечення конфіденційності є використання анонімного ІНТЕРНЕТ-опитування, захищеного сертифікатом SSL з 128-бітовим кодуванням даних, яке використовують, наприклад, банки. Питання не повинні включати інформацію, яка може сприяти викриттю особи учасника опитування, наприклад, запитання про будь які прізвища, дати, назви факультету, номеру групи т. ін.

Дослідження має проводитися для всіх студентів одночасно, питання повинні бути однакові, але для зручності та точності відповідей анкету краще запропонувати рідною мовою. Щоб полегшити подальшу обробку результатів всі питання планується побудувати за принципом, коли пропонуються декілька варіантів відповідей, з яких

треба обрати один. Крім того, питання будуть згрупувати за окремими темами:

1. *Академічна мотивація.* Питання спрямовані на те, щоб з'ясувати наскільки цікаві, корисні та важливі заняття, що відвідують студенти, а також наскільки важливо для них отримати знання та бути кращими серед однокурсників.
2. *Сприйняття академічного оточення.* Ця частина анкетування допоможе дізнатися як часто студент зіткнувся з нечесною академічною поведінкою однокурсників, а також як він оцінює ставлення до такої поведінки з боку інших студентів, викладачів та адміністрації університету.
3. *Академічна поведінка.* Питання цього розділу спрямовані на те, щоб визначити, як часто і в яких видах академічної нечесності (списування домашніх завдань, плагіат, використання шпаргалок, шахраювання на контрольних та іспитах тощо) брав участь студент і як він оцінює цю поведінку.
4. *Переконання щодо академічної нечесності.* Ця група питань дозволить дізнатися в якій мірі і в яких випадках студенти виправдовують академічну нечесність.

5. *Демографічна інформація.* На останнє, студенти нададуть деяку інформацію про себе (рік навчання, стать, середню успішність), яка дозволить проаналізувати окремі категорії студентів, а також вплив демографічних факторів на академічну поведінку.

Висновки

Західна, у першу чергу американська, вища освіта має довгу історію розвитку академічної порядності та величезні ресурси для її досліджень. Тому виключно корисним буде використання в Україні сучасних стратегій, які застосовують американські університети.

При використанні американського досвіду необхідно врахувати схожість та відмінності у культурі та традиціях, а також у мотиваціях до нечесності, виявити, насамперед, відмінності в переконаннях студентів, поведінці, їхньому ставленні до академічної нечесності.

Щоб визначити, як відмінності у мотивації українських та американських студентів зв'язані із академічною нечесністю, необхідно проведення міжкультурних досліджень академічної поведінки українських та американських студентів за такими темами: академічна мотивація, сприйняття оточення, академічна поведінка, переконання щодо академічної нечесності, демографічна інформація.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alon, I., McIntyre, J.R. (2004). *Business Education in Emerging Market Economies: Perspectives and Best Practices*. Springer, XX, 384 p.
2. Brennan, L., & Durovic, J. (2005). Plagiarism and the Confucian Heritage Culture (CRC) student. Paper presented at the 2nd Asia-Pacific Educational Integrity Conference, University of Newcastle, Australia 2-3 December 2005. Retrieved February 23, 2009, from http://www.newcastle.edu.au/conference/apeic/papers_pdf/brennan_0512_edd.pdf.
3. Center for Academic Integrity (1999). *The Fundamental Values of Academic Integrity: Honesty, Trust, Respect, Fairness, Responsibility*. Retrieved October 8, 2007 from http://www.academicintegrity.org/fundamental_values_project/pdf/FVProject.pdf.
4. Diekhoff, G.M., LaBeff, E.E., Shinohara K., Yasukawa, H. (1999). College cheating in Japan and the United States. *Research in Higher Education*. – Vol. 40. – № 3. – P. 343-353.
5. East, J. (2006). The problem of plagiarism in academic culture. *International Journal for Educational Integrity*, 2(2), 113-125. Retrieved February 23, 2009, from <http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/article/viewFile/88/125>
6. Evans E.D., Craig D., Mietzel G. (1993). Adolescents' cognitions and attributions for academic cheating: a cross-national study. *Journal of Psychology*, 127(6). – P.585-602.
7. Handa, N., & Fallon, W. (2006). Taking the mountain to Mohammed: Transitioning international graduate students into higher education in Australia. *International Journal for Educational Integrity*, 2(2), pp. 126-139. Retrieved February 23, 2009, from <http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/article/viewFile/89/223>.
8. Lupton, R.A. Chapman K.J. (2002) Russian and American college students' attitudes, perceptions and tendencies towards cheating. *Education research*. – Vol. 44. – № 1. – P. 17-27.
9. Lupton, R.A., Chapman, K.J., Weiss, J.E. (2000). A Cross-national exploration of business students' attitudes, perceptions, and tendencies toward academic dishonesty. *Journal of Education for Business*. – Vol. 75. – № 4. – P.231-235.
10. Marquez-Perez, P.G.,(2001). A comparative analysis of attitudes towards academic dishonesty between Canadian and Mexican MBA students. Retrieved February 23, 2009, from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=272037.
11. Rawwas M.Y.A., Al-Khatib J.A., Vitell S.J. (2004). Academic dishonesty: a cross-cultural comparison of U.S. and Chinese marketing students. *Journal of Marketing Education*. – Vol. 26. – № 1. – P. 89-100.
12. Rawwas M., Swaidan Z., Isakson, H. (2007). A comparative study of ethical beliefs of master of business administration students in the United States with those in Hong Kong. *Journal of Education for Business*. – Vol. 82. – № 3. – P. 146-148.
13. Waugh, R.F., Godfrey, J.R., Evans, E.D., Craig, D. (1995). Measuring students' perceptions about cheating in six countries. *Australian Journal of Psychology*. – Vol. 47. – № 2. – P. 73-80.

Рецензенти: к.філол.н., професор Гірник А.М.,
к.пед.н., доцент б.в.з. Крутоголова О.В.

© Ромакін В.В., 2009

Стаття надійшла до редакції 18.05.2009 р.